

Behovet av struktur och frihet

- en avhandling om situationsanpassad facilitering vid samarbetsinriktad modellering

Anders Hjalmarsson

Akademisk avhandling

som för avläggande av filosofie doktorsexamen vid Linköpings universitet kommer att offentligt försvaras i sal C3, Hus C, Campus Valla, torsdagen den 24 september 2009, kl. 13.15.

Abstract

Informationssystem är resultatet av samarbete människor emellan. System designas, realiserar, testas och implementeras i de verksamheter som de ska stödja. Samarbete krävs under alla dessa steg. I utvecklingsarbetets inledning är det inte ovanligt att kraven på systemen formuleras genom projekt som organiseras genom olika typer av samarbetsformer. I föreliggande avhandling lyfter vi på locket på samarbetsinriktad modellering och studerar i detalj vad som sker när krav på system formuleras. Genom en gedigen forskningsdesign och ett rikt datamaterial följer vi två modelleringssteam när de faciliterar verksamhetsrepresentanter i olika situationer under tre modelleringsprojekt. Avsikten är att utveckla kunskap om vad som utmärker facilitering i dessa situationer samt studera vad som utmärker situationsanpassning när modellerarna underlättar och möjliggör arbetet. Genom videobaserad forskning har modelleringsarbetet dokumenterats och med hjälp av olika analysmetoder, såsom konversationsinriktad handlingsanalys och multigrundad teoriutveckling, tolkas episoder i materialet och en plattform för en praktisk teori om facilitering utvecklas. Resultatet utgörs av en typologi över samarbetsinriktad modellering, åtgärder för att utföra facilitering av arbetet, samt insikter om vad som utmärker situationsanpassning när facilitering utförs och olika omständigheter måste mötas. Synsättet som förespråkas är att tillämpandet av struktur och utnyttjandet av frihet är förutsättningar då goda krav på informationssystem ska formuleras genom samarbete.

Nyckelord: samarbete, modellering, facilitering och situationsanpassning

Institutionen för ekonomisk och industriell utveckling
Linköpings universitet, 581 83 Linköping, Sverige

ISBN 978-91-7393-583-8 ISSN 0282-9800, 0280-381X

Linköping Studies in Arts and Science No. 486

The need for structure and freedom
- a treatise about situational facilitation during collaborative
modeling

Anders Hjalmarsson

Academic dissertation

Academic dissertation for the Degree of Doctor of Philosophy in Information System
Development at Linköping University to be publicly defended on Thursday 24 September 2009
at 13.15 in C3, House C, by Anders Hjalmarsson

Abstract

Information systems are the results of collaboration between people. The design, realization, tests and implementations of systems in businesses requires collaboration. It is not unusual that systems requirements are developed in projects which are organized through different forms of collaborations. In this treatise we uncover and in detail inquire into what occurs when requirements are developed in teamwork. With the help of a thorough research design and a rich empirical material two modeling teams are studied when they facilitate domain experts during different situations in collaborative modeling. The purpose is to develop knowledge about what distinguish facilitation during these situations, and investigate what distinguish situational adjustment when the modelers supports the work by doing it both unproblematic and enabled. Collaborative modeling sessions has been documented by video and with the help of different methods of analysis, such as conversational adapted action analysis and multi-grounded theory, different episodes are interpreted, and a platform for a practical theory about facilitation has been developed. The contribution consists of a typology over collaborative modeling, measures in order to conduct facilitation, and knowledge about what distinguish situational adjustment during facilitation, when different circumstances is being met. The view which is advocated is that both utilization of structure and the use of freedom are important prerequisites when systems requirements are developed in collaboration.

Keywords: collaboration, modeling, facilitation and situational adjustment

Department of Management and Engineering
Linköpings university, SE-581 83 Linköping, Sweden

ISBN 978-91-7393-583-8 ISSN 0282-9800, 0280-381X